

houder wordt van het geheel der goederen of rechten, heeft geen eventuele rechten tot voorwerp en valt bijgevolg niet onder het verbod van artikel 1130, tweede lid, Burgerlijk Wetboek. Dit is evenmin het geval wanneer een dergelijk beding van aanwas een vervalbeding of een ontbindende voorwaarde bevat voor het geval dat aan de samenwoning van de partijen een einde komt, aangezien de partijen tijdens de duur van het samenwonen definitief verbonden zijn.

De loutere omstandigheid dat het beding aldus een potestatief element bevat, heeft niet tot gevolg dat het onder het verbod van artikel 1130, tweede lid, valt.

Voormelde bedingen zijn te aanzien als ontbindende voorwaarden en vallen evenmin onder het verbod bedoeld in artikel 1174 Burgerlijk Wetboek.”

80.30. De Vlaamse Belastingdienst heeft ondertussen al een heel aantal voorafgaande beslissingen aanvaard dat er geen bedoeling tot bevoordeling was: nrs. 16009, 17025, 17030, 17046, 17053, 17056, 17058, 18006, 18008, 18009, 18010, 18013, 18014, 18025, 18028, 18029, 18034, 18036, 19001, 19006, 19010, 19014, 19020, 19026, 19029, 19032, 19036, 19039, 19040, 19056, 19058, 19061, 19062, 19063, 20000, 20003, 20006, 20010, 20012, 20014, 20015, 20017, 20022, 20024, 20025, 20028, 20029 en 20032.

Het leeftijdsverschil bedroeg in beslissing nr. 17025 toch acht jaar (53 t.o.v. 61 jaar). De meer recente voorafgaande beslissingen wijzen evenwel uit dat de Vlaamse belastingdienst een strengere houding aanneemt t.a.v. de beoordeling van gelijkaardige levensverwachtingen.

In bijna alle gevallen waren de aanvragers getrouwd, behalve in nr. 17046, waar het om 6 broers ging, in nr. 18013, waar het zakenpartners waren en in nr. 19026, waar de aanvragers wettelijk samenwoonden. Meestal waren ze gehuwd onder scheiding van goederen. In een geval (beslissing nr. 17058) waren zij kort voordien overgegaan van gemeenschap van aanwinsten naar scheiding van goederen. In een ander geval (nr. 18008) waren ze gehuwd met scheiding van goederen met toevoeging van een “toegevoegd intern gemeenschappelijk vermogen”, en in een ander geval (nr. 18010) waren ze getrouwd met wettelijke gemeenschap. In twee recentere gevallen (nr. 18028 en 18036) ging het om scheiding van goederen met een verrekenbeding, en ook hier geeft de Vlaamse Belastingdienst zijn goedkeuring.

Soms wordt vermeld dat de aanvragers kinderloos waren (nrs. 17025, 17030, 18010), soms dat ze kinderen hebben (nr. 18006) en soms dat het beding bedoeld is als bescherming tegen reservataire aanspraken (nr. 17056).

De bedingen van aanwas hebben betrekking op appartementen (nr. 17025 en 19020), op bankrekeningen (nr. 17030 en 19014), op aandelen (nrs. 17053,

18006, 18009, 19001, 19006), op vorderingen (nr. 18008, 19014), op roerend en onroerend goed (nr. 18013).

In het algemeen stelt de dienst zich vrij soepel op, zij het dat de laatste uitspraak (nr. 18013) enkel zegt “Het beding van aanwas maakt geen fiscaal misbruik uit indien er ook niet-fiscale motieven aan ten grondslag liggen”, zonder te zeggen dat dit *in concreto* ook zo is.

80.50. In een standpunt nr. 17044¹⁵² wordt beslist dat bedingen van aanwas niet aan schenk- of erfbelasting (maar bij onroerende goederen wel aan het verkooprecht) onderworpen zijn, indien zij:

- Opgenomen zijn in een notariële akte, althans voor zover het beding betrekking heeft op onroerende goederen;
- Specifiek betrekking hebben op welbepaalde goederen, en bijgevolg onder bijzondere titel worden aangegaan;¹⁵³
- Ten bezwarende titel worden aangegaan.

Sedert Standpunt nr. 17044 is het volgens de Vlaamse belastingdienst niet langer mogelijk om ongelijke levensverwachtingen te compenseren middels een ongelijke inleg. Aanvankelijk had de Vlaamse belastingdienst standpunt ingenomen in (de oude versie van) voorafgaande beslissing nr. 19013 dat dit ook zou gelden voor aanwasbedingen die vóór de datum van inwerkingtreding van het standpunt werden afgesloten¹⁵⁴. In een heruitgave van deze voorafgaande beslissing is de Vlaamse belastingdienst daarop teruggekomen. Slechts vanaf de datum van inwerkingtreding van het voormeld standpunt (i.e. 19 september 2018)¹⁵⁵ is compensatie dus niet langer een mogelijkheid.

Zaakvervanging wordt aanvaard als ze in de akte voorzien is en als ze bevestigd wordt op het moment van de verwerving van het vervangende goed. Buiten zaakvervanging is het beding niet toepasselijk op goederen verkregen na het contract. Feitelijke universaliteiten (zoals effectenportefeuilles) nemen een bijzondere plaats in wat deze discussie betreft, daar de zaakvervanging inherent is aan het mechanisme van een feitelijke universaliteit. De Vlaamse be-

---

152 Standpunt nr. 17044, 19 september 2019, Bedingen van aanwas.

153 De Vlaamse Belastingdienst aanvaardt dat feitelijke universaliteiten (zoals effectenportefeuilles) aan dit criterium voldoen. Zie bv. Voorafgaande beslissing nr. 19001, 18 februari 2019, nr. 17.

154 Voor commentaar, zie N. Geelhand de Merxem, “Oude bedingen van aanwas inzake roerende goederen met ongelijke inleg plots belastbaar in de erfbelasting?”, *Notariaat* 2019, afl. 10, 1 e.v.

155 Voorafgaande beslissing nr. 19013, 19 augustus 2019, randnr. 21 (nieuwe publicatie).

lastingdienst aanvaardt de zaakvervanging binnen een dergelijke universaliteit dan ook in principe¹⁵⁶.

Dit lijken redelijke voorwaarden, behalve dat er geen compensatie mogelijk zou zijn voor de ongelijke levensverwachting gesloten vanaf 18 september 2018¹⁵⁷. De Vlaamse belastingdienst oordeelt echter dat dat twee verschillende evenwichten zijn, aangezien een grotere inleg de kans niet vergroot om de andere mede-eigenaar te overleven.

80.70. De beslissing nr. 19026 ligt **bovendien** echter in dezelfde lijn. Er werd gesteld dat er *wél fiscaal misbruik* was in een geval waar de man een deel van zijn aandelen zou schenken aan de echtgenote, waarna een beding van aanwas omtrent deze goederen gesloten zou worden. De man had immers 324 aandelen van de vennootschap, de vrouw 216, en na schenking van 53 aandelen zou hij er nog 271 hebben en zij 269, hetzij bijna evenveel. De Belastingdienst besluit dan ook:

“De voorgenomen verrichting waarbij eerst 53 aandelen van vennootschap A door de heer X aan mevrouw Y worden geschonken en daaropvolgend met betrekking tot de aandelen van vennootschap A die beiden bezitten een kanscontract onder bezwarende titel wordt gesloten *maakt fiscaal misbruik uit in de zin van art. 3.17.0.0.2 VCF aangezien er eenheid van opzet aanwezig is.*

De heer X kon immers al veel eerder tot deze schenking overgaan. Het eenheid van opzet blijkt des te meer uit het feit dat deze schenking onmiddellijk voorafgaat aan de sluiting van het kanscontract en daarbij een gelijkwaardige inleg wordt verzekerd. De niet-fiscale motieven zoals de bescherming van de langstlevende en het gevoelsmatig “gemeenschappelijk vermogen” wegen niet op tegen de fiscale motieven.”

De schenking - die nochtans onherroepelijk is: het ging over wettelijk samenwonenden, niet over gehuwden - wordt dus als kunstmatig beschouwd, enkel om ervoor te zorgen dat ze evenveel aandelen zouden hebben en zo te voldoen aan het vereiste van gelijke inleg. Ook zuiver op het vlak van een (on)gelijkwaardige inleg, niettegenstaande gelijkaardige levensverwachtingen, heeft

---

156 Voorafgaande beslissing nr. 19001, 18 februari 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19010, 13 mei 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19026, 8 juli 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19032, 19 augustus 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19036, 16 september 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19038, 19 augustus 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19039, 19 augustus 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19040, 19 augustus 2019; Voorafgaande beslissing nr. 19047, 21 oktober 2019 en Voorafgaande beslissing nr. 19050, 25 november 2019.

157 Zie R. Deblauwe, *Inleiding tot de Vlaamse Registratiebelasting*, KnopsPublishing, 2017, randnummer 1498 e.v.

de Vlaamse belastingdienst in een concreet geval reeds een negatieve beslissing afgeleverd omdat de echtgenoot 48.425€ meer zou inleggen dan zijn echtgenote¹⁵⁸.

Wel bedoeling tot bevoordeling

81. Maar wat als er wél een bedoeling tot bevoordeling aanwezig is? In dat geval zal de fiscus het aanwasbeding als een schenking kwalificeren:

Wanneer er evenwel een bevoordelingsbedoeling aanwezig is, wordt het aanwasbeding als een schenking gekwalificeerd. In dat geval zal in beginsel het schenkingsrecht verschuldigd zijn indien het contract van aanwas bij een in België verleden notariële akte werd vastgesteld of in een vrijwillig ter registratie aangeboden onderhandse akte. Voor schenkingen gelokaliseerd in het Vlaams en het Brussels Gewest is dit schenkingsrecht evenwel niet van toepassing wanneer deze schenking met een legaat wordt gelijkgesteld (artikel 131, § 2, laatste lid, in fine W.Reg. juncto artikel 4, 3° W.Succ.) Door deze gelijkschakeling is het successierecht verschuldigd op de aanwas.

Indien het contract van beding van aanwas niet bij een in België verleden notariële akte werd vastgesteld of niet in een vrijwillig ter registratie aangeboden onderhandse akte, is artikel 7 W.Succ. toepasselijk indien de schenker overlijdt binnen de drie jaar te rekenen vanaf de datum van de overeenkomst van aanwas¹⁵⁹.

82. Betreft het onroerende goederen dan zal dus het schenkingsrecht verschuldigd zijn: de opschortende voorwaarde wordt immers gerealiseerd.

Voor roerende goederen zal het successierecht opeisbaar zijn, overeenkomstig artikel 2.7.1.0.3, 3°, ongeacht of de akte geregistreerd werd of niet. De Vlaamse Belastingdienst houdt zich immers niet langer aan het vroegere standpunt, dat artikel 4, 3° W.Succ. niet toepasselijk was op buitenlandse akten¹⁶⁰.

---

158 Voorafgaande beslissing nr. 19050, 25 november 2019.

159 Antwoord op de vraag nr. 840 van Volksvertegenwoordiger Luk Van Biesen van 14 juni 2005, *Vr.&Antw.* Kamer, 2004-2005, blz. 15.001-15.003, *Rep.RJ S 4, 3°-VL/02-01* en *S 7/13-01*.

160 Antwoord op vraag nr. 840 van Luc Van Biesen van 14 juni 2005, *Vr.& Antw.* Kamer, 20045, p. 15001-15003, *Rep.RJ* nr. S 4-3°-VL/02-01; zie *Rec.gén.enr.not.* nr. 2015-3, p. 140, rechterkolom.